

Sygn. akt: WA 28/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 października 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Edward Matwijów (przewodniczący)

SSN Marek Pietruszyński

SSN Jan Bogdan Rychlicki (sprawozdawca)

Protokolant : Anna Krawiec

przy udziale prokuratora Naczelnej Prokuratury Wojskowej płk. Zbigniewa Badelskiego,

w sprawie Z. G. o odszkodowanie, po rozpoznaniu w Izbie Wojskowej na rozprawie w dniu 7 października 2014 r., apelacji, wniesionej na niekorzyść przez prokuratora od wyroku Wojskowego Sądu Okręgowego w P. z dnia 24 lipca 2014 r.,

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w P.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy w Izbie Wojskowej wyrokiem z dnia 9 października 2012 r., sygn. akt: WO 6/12 wznowił postępowanie karne w sprawie Z. G. i uchylając zaskarżony wyrok Wojskowego Sądu Okręgowego [...] z dnia 13 stycznia 1950 r. uniewinnił Z. G. od popełnienia czynu określonego w art. 7 dekretu z dnia 13

czerwca 1946 r. o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy Państwa. W dniu 29 września 2013 r. pełnomocnik I. G., byłej żony Z. G., który zmarł w 1984 r., złożył wniosek o zasądzenie na jej rzecz od Skarbu Państwa kwoty 105.000 tys. zł tytułem odszkodowania za niesłuszne skazanie męża. W toku rozprawy w dniu 5 czerwca 2014 r., przed Wojskowym Sądem Okręgowym w P. ustanowiony pełnomocnik wnioskodawczynie wniósł o zasądzenie na jej rzecz kwoty 127 500 zł (k. 35).

Wojskowy Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z dnia 24 lipca 2014 r., na podstawie art. 554 § 2 k.p.k. i art. 556 § 1 k.p.k. zasądził od Skarbu Państwa – Departamentu Budżetowego MON na rzecz I. G. kwotę 127 500 zł wraz z ustawowymi odsetkami licząc od dnia uprawomocnienia się orzeczenia tytułem odszkodowania, za niesłuszne skazanie jej męża Z. G. Sąd pierwszej instancji m.in. ustalił, że Z. G. zawodową służbę wojskową pełnił na stanowisku wykładowcy wyszkolenia saperskiego Oficerskiej Szkoły Inżynieryjno Saperskiej [...] w stopniu kapitana z 5 - letnią wysługą. Zatrzymany został w dniu 29 czerwca 1949 r., i po zamianie kary śmierci na karę 15 lat więzienia decyzją Prezydenta RP z dnia 22 marca 1950 r., karę więzienia odbywał do dnia 21 grudnia 1955 r. Z. G. odbył łącznie w okresie od dnia 29 czerwca 1949 r. do dnia 21 grudnia 1955 r. karę 6 lat i 3 miesięcy więzienia. Ponadto w postępowaniu ustalono, że w chwili obecnej wykładowca Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Lądowych będący oficerem Wojska Polskiego o 5 - letniej wysłudze otrzymuje pobory miesięcznie netto w wysokości 3.660,32 zł. Wyrokiem Sądu Okręgowego w W. zasądzono od Skarbu Państwa na rzecz syna I. G. – L. G. kwotę 88.200 zł tytułem odszkodowania za niesłuszne skazanie jego ojca. W tej sytuacji w ocenie Sądu pierwszej instancji „pomnożenie kwoty 3.660.32 zł przez 75 miesięcy i podzielenie jej przez 2 daje kwotę 137 262 zł odszkodowania, którą winna otrzymać I. G”. Z uwagi jednak na to, że pełnomocnik wniósł o zasądzenie odszkodowania w kwocie 127 500 zł stosownie do zakazu wynikającego z treści art. 321 § 1 k.p.c. zasądzono na rzecz I. G. żadaną przez pełnomocnika wnioskodawczynie kwotę.

Apelację na niekorzyść wniósł prokurator Wojskowej Prokuratury Okręgowej w P. Zaskarżając wyrok w części dotyczącej wysokości zasądzonego odszkodowania zarzucił:

- obrazę przepisów prawa procesowego, która miała wpływ na treść orzeczenia (art. 424 § 2 k.p.k.), poprzez nieprzytoczenie okoliczności, które Sąd pierwszej instancji miał na uwadze, dotyczących zasądzenia odszkodowania stanowiącego równowartość 1/2 wynagrodzenia Z. G., za okres pozbawienia wolności, w sytuacji, gdy pełnomocnik domagał się równowartości 1/3 tego wynagrodzenia, zaś uzasadnienie wyroku w tej części nie pozwala na odtworzenie motywów, którym kierował się sąd przy miarkowaniu wysokości odszkodowania, a przez to zaskarżony wyrok nie poddaje się kontroli instancyjnej,
- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku i mających wpływ na jego treść poprzez przyjęcie, że utrzymanie należne z mocy ustawy I. G. od jej męża Z. G. wynosiło 1/2 jego dochodów, gdy tymczasem z akt sprawy wynika, że Z. G. był mężem niepracującej I. G., który miał na utrzymaniu dziecko i na utrzymanie żony przeznaczałby 1/3 swoich dochodów, co w rezultacie doprowadziło do niezasadnego zasądzenia I. G. odszkodowania w 1/2 zamiast 1/3 wynagrodzenia za okres pozbawienia go wolności,
- obrazę przepisów prawa procesowego (art. 321 § 1 k.p.c. w zw. z art. 558 k.p.k.) poprzez zasądzenie odszkodowania ponad żądanie pełnomocnika wnioskodawczyni w sytuacji, gdy domagał on się zasądzenia 1/3 tego wynagrodzenia.

Prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w tej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w P.

Sąd Najwyższy rozważył.

Apelacja prokuratora jest zasadna.

Na wstępie stwierdzić należało, że prokurator *de facto* zaskarżył wyrok w całości, w zakresie rozstrzygnięcia o wysokości zasądzonej kwoty odszkodowania. W ocenie sądu odwoławczego bezsporne są ustalenia odnoszące się do okresu pozbawienia wolności Z. G. oraz jego uposażenie związane z pełnieniem przez niego służby wojskowej. Skarżący zresztą tego nie kwestionuje. Natomiast zgodzić się należało z wywodami skarżącego, że w sytuacji, kiedy rodzina Z. G. składała się z 3 osób, prawo do odszkodowania przysługiwało temu, kto wskutek wykonania kary lub niewątpliwie niesłusznego aresztowania utracił m. in. należne mu od

uprawnionego w mocy ustawy utrzymanie (art. 556 § 1 k.p.k.). Jest rzeczą oczywistą, że Z. G. zobowiązany był do dostarczania środków utrzymania na potrzeby swojej żony i syna (art. 128 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Dz. U. Nr 9 poz. 59, Kodeks rodzinny i opiekuńczy). Sąd pierwszej instancji obliczając wysokość należnego wnioskodawczyni odszkodowania nie uzasadnił w żadnym stopniu, dlaczego określoną kwotę odszkodowania „podzielił” przez 2 i co właściwie oznacza ta cyfra. Przypuszczać można tylko, że Sąd pierwszej instancji mając na uwadze zasądzoną kwotę odszkodowania na rzecz syna I. G. – L. „podzielił” kwotę 274 515 zł po $\frac{1}{2}$ jako przynależnej L. G. i I. G. To swoiste domniemanie w zakresie prawidłowości zasądzonego odszkodowania w żadnym razie nie może być zaakceptowane przez Sąd odwoławczy. W związku z tym w uwzględnieniu apelacji prokuratora należało wyrok w zaskarżonej części uchylić i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w P. W postępowaniu tym zbędne staje się ponowne przesłuchanie wnioskodawczyni, natomiast mając na uwadze zapatrywania Sądu odwoławczego co do sposobu miarkowania należnej wnioskodawczyni kwoty odszkodowania Sąd pierwszej instancji powinien wydać prawidłowe rozstrzygnięcie w tej kwestii.

Z tych względów orzeczono jak na wstępie.